

WSOY

CLAES
ANDERSSON
HILJAI-
ELOA
MEILAHDESSA

Oton elämä 2

Hiljaiselo

Claes Andersson

Meilahdessa

Oton elämä 2

SUOMENTANUT LIISA RYÖMÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

© Claes Andersson ja WSOY 2016
ISBN 978-951-0-42064-5
Painettu EU:ssa

Ilman muistojani olen kuka tahansa, joku muu,
solurykelmä biosfäärissä.

WILLY KYRKLUND

Äitini kasvoilla poski on suupielestä silmään asti
valkosorainen puutarhapolku. Sora näkyy, ratisee kengänpohjien
alla, pieni kivi solahtaa oikeaan kenkään ja raapaisee naarmun
kantapäähän. Mutta äiti työntää etusormen kenkään ja noukkii
kiven pois. Kun siirtyy hänen silmäänsä, siinä on puksipuuaita
ja sen edessä istuu tuolilla valkotakkinen mies joka taputtaa isoa
koiraa ja sanoo: Tämä on syöpäkoira.

HERTA MÜLLER

Ne olivat sinun kätesi, ne olivat sinun käsivartesi,
mutta sinä et ollut siinä.

MARK STRAND

En pidä psykologiasta, analyysistä enkä psykoanalyysistä.
Toisaalta ei tarvitse edes korostaa, miten paljon Freudin
lukeminen ja alitajuksen löytäminen merkitsivät minulle
nuoruudessa.

LUIS BUNUEL

Sinun täytyy kuolla. Se on omituista.
Miksei jonkun muun.

PAAVO HAAVIKKO

1.

OTOLLA OLI edelleen pieni työhuoneensa Kuusitiellä Meilahdessa. Ikkunasta näkyvä koivu oli taas tuuheaa ja vihreää ja kuiskaili salaisuuksiaan suvituuleen.

Kesä oli siis vihdoinkin tullut. Vanha muhkurainen kitisten vaikeroiva vuodesohva oli saanut lähtöpassin, sen sijalla oli moderni levitettävä kapine. Siitä sai nopeasti kootuksi makuupaatin joka ei ruikuttanut eikä huokaillut kun väsyneet vieraat halusivat levätä. Molemmat työtuolit vetelivät viimeisiä virsiään, ja Otto oli jo alkanut tutkailla käytettyjen tuolien tarjontaa netistä. Muutoin huone oli suurin piirtein samanlainen kuin kymmenen vuotta sitten hänen vuokratesaan sen. Bo Carpelanin omakuva muistutti yhteisistä keskusteluista vuosikymmenten mittaan ja Otto ajatteli kaivaten kuollutta ystäväänsä ja muisti tämän sanat ”mitä enemmän kuuntelen Mozartia sitä enemmän alan arvostaa Haydnia”.

Nykyisin hänellä oli lukuisampia kuolleita ikätovereita kuin eläviä. Monet heistä olivat myös enemmän osallisia hänen ajatuksiinsa, tunteisiinsa ja muistoihinsa kuin vielä elävät – vasta nyt kun kaipaam ja suren heitä he tulevat todella lähelle – ja Otto ymmärsi miten sokea ja vajaatuntoinen oli ollut.

Antakaa anteeksi, ystävävainajani (tai ei – antaa olla!).

Otto pysyttäytyi tapansa mukaan pianojazzissa johon kuuluivat Bud Powell, Oscar Peterson, Thelonius Monk, Jan Johansson, Keith Jarrett, Brad Mehldau, Craig Taborn, Jan

Lundgren, Iiro Rantala ynnä muut, ja Johann Sebastian Bachissa, säveltäjien säveltäjässä.

Michelangelon Ensimmäinen ihminen, Aatami, ja hänen surrealistisen pikkuruinen peniksensä, riippui yhä oven yläpuolella. Myös pojantyttären kuva alastomasta teinityöstä aikeissa hypätä alas kerrostalon ikkunasta järkytti edelleen satunnaisia kävijöitä.

Hän oli hiljan ostanut suuren taulun (120x60 cm) jonka oli maalannut Risto Suomi ja joka esitti räikeänpunaisen hevosen etupäätä taustana sininen taivas ja täysikuu ja keltainen ruohomatto jolla vaaleanvihreitä pallosia. Joka kerta kun kohotti katseensa tietokoneelta hän näki punaisen hevosen edessään. Siitä oli tullut hänen kotieläimensä, Hippocampus Poeticus.

Seinälle selkensä taakse hän oli sijoittanut taidevalokuvan itsestään istumassa pianon ääressä siinä kahvilassa jossa hän soitti pianoa joka toinen keskiviikkoilta; nyt hän näki itsensä vain epäselvänä heijastuksena punaisen hevosen ja Bo Carpelanin omakuvan lasituksessa.

Kaikki mahdolliset hyllyt, pöydät, nurkat ja pinnat olivat kukkuroillaan kirjoja. Tarmokkaista ponnisteluista huolimatta kirjat olivat lisääntyneet herkeämättä (kuin citykanit) ja hän oli valmistautunut päivään jolloin suuri kirjahylly murskasi hänet alleen tai aamuun jolloin ei kerta kaikkiaan enää mahtuisi työhuoneeseensa.

Suuri seinäpeili sai kuusitoistaneliöisen huoneen näyttämään kaksinkertaiselta. Valokuvaajat jotka joskus olivat ottaneet siellä hänestä kuvia huomasivat yleensä myöhemmin yllätyksekseen olevansa itse mukana kuvassa, jossakin nurkassa heijastuksena tai heijastuksen heijastuksena.

Äiti ja isä olivat paikallaan työpöydän äärellä. Miksi? Ehkä vanhasta tottumuksesta, tai jotta he vailla lapsen tunnelataustaakkaa vahvistaisivat, että todella ovat kerran olleet olemassa, oikeassa aistimaailmassa. Tietysti he olivat kuolleita

ja olemassa mahdollisesti jonkinlaisena yksinkertaisena energiamuotona, mutta sinnittelivät yhäkin kuvina ja muistoina.

Lastenterapeutti Tuula, hyvä naapuri, hieroja ja älyllinen pelitoveri, oli muuttanut pois tai pakotettu muuttamaan koska muut asukkaat eivät kestäneet hänen hankalia lapsipotilaitaan. Otto oli edelleenkin tuohduksissaan hänen ja pienten huligaanien vuoksi.

Sen sijaan hän oli tutustunut joihinkin muihin rapun asukaisiin, alkaen pohjakerroksen yhdeksänkymppisestä Henriks-sonin leskestä (tämä jaksoi yhä sättiä niitä asukkaita jotka eivät täyttäneet hänen vaatimuksiaan hyvästä käytöksestä ja säällisistä elämäntavoista) ja omista uusista seinänaapureistaan; kaunis hyvin nuori ja gasellimainen nainen asui yhdessä ison lihaksikkaan miehen kanssa (ehkä voimaharjoittelun ja anabolisten steroidien tuotos?). Heillä oli tapana rakastella äänekkäästi ja arastelematta perjantai-iltaisain. Sehän oli viihdyttävää ja lisäksi ilmaista. Tyttö ulvoi kuin naarassusi orgasmiensa kourissa, hänen ulinansa kulki läpi luiden ja ytimien ja oli yhtä viiltävää ja sydämeenkäypää kuin Karita Mattila Yön kuningattarena.

Mutta Oton kiihottuminen pysyi pelkästään psyykkisenä eikä siirtynyt mihinkään paisuaiseen. Kirotusta iästä se johd-
tui, heikkenemisestä, entropiasta.

Se mikä ei paisu kutistuu, se mikä ei kulje eteenpäin jähmettyy.

Aurinko heittää valkealle hiekalle tervalepän lehvästön varjoja. Kalastajavene putputtaa ulapalla. Lokit ja tiirat meluavat laiturilla missä naapuri perkaa kalaa.

Otto on viikonloppuna käymässä parin lapsen ja lapsenlapsen luona.

Kun Oton poika ja pojantytär ovat uineet, he kuivaavat itseään samaan pyyhkeeseen. Ruokakello soi, he tarttuvat toisiaan käsistä ja lähtevät verkalleen kohti kesämökkiä.

Pojantytär – kahdeksanvuotias – kysyy jotain. Poika nauraa. Aivan varoittamatta Otto alkaa itkeä vollottaa hillittömästi.

Oletko sinä kipeä? tyttö kysyy.

Miten hän selittäisi oudon käytöksensä? Kun hän tarttui poikansa käteen ja poika puolestaan tyttärensä käteen, syntyi voimakas kuva ajan kulusta, siitä miten me synnymme toisitamme ja kasvamme ja olemme yhdessä jonkin aikaa kunnes ketju katkeaa ja ketjun vanhin muuttuu muistoiksi ja ketjuun syntyy vähitellen uusia lenkkejä jotka puolestaan tavoittelevat uusia käsiä.

Kun he vaelsivat käsi kädessä kohti mökkiä ja ateriaa, hän näki heidät ikään kuin vinosti ylhäältä päin ja muisti miltä tuntui kun hän kahdeksanvuotiaana piteli oman isänsä kättä ja katseli ylöspäin isän ruskettuneita kasvoja, muisti myös miltä äidinisän käsi tuntui kun Otto oli jo aikuinen ja itsekin isä ja piteli äidinisän ryhmyistä ja aivan kuivaa kättä ja katseli tämän ryppyistä kaulaa ja poskia.

Juuri muistaessaan tämän ja tuntiessaan selvästi kuuluvansa yhtä aikaa kolmeen eri ikään, kolmeen eri sukupolveen, ja tajutessaan että hänen poikansa ja pojantyttärensä ehkä tunsivat samoin, jollei juuri nyt niin ehkä joskus myöhemmin, juuri sillä hetkellä kyöneleet alkoivat ryöpytä hänen silmistään.

– En minä kipeä ole, hän sanoi pojantyttäreille. – Päinvas-
toin. Olen vain niin iloinen siitä kun olla teidän kanssanne
täällä rannalla.

– Hän on hassu, tyttö kuiskasi isälleen.

– Kai hän on vähän hassu, poika kuiskasi takaisin. – Alkaa
näetkös tulla vanhaksi.

Otto oli olevinaan kuin sataisi.

Ei ole mitenkään tavatonta tuntea olevansa samaan aikaan
joku muu kuin oma itsensä. Kirjoittaminen on paljon muun
ohessa sitä, että ryömiä toisen ihmisen nahkoihin ja muut-

tuu osaksi tämän elämää, kuvittelee millaista on asua jonkun toisen sisässä, tuon toisen iloissa, peloissa, korskeudessa, epäroinnissa tai katumuksessa.

Lapsena Otolla oli seuranaan keinuhevonen jolle hän jatkuvasti jutteli ja jolla ratsasteli. Hevosen nimi oli Brunte, se oli käsityötä ja ruskeaksi maalattu. Sen oli tehnyt Oton äidin isä joka oli rakentanut, istuttanut ja valmistanut melkein kaiken mitä omisti ja käytti; hirsitalonsa Leppävaarassa, viisi paratiisiomenapuuta, komean kolmireikäisen ulkokuuressa (kaksi reikää aikuisille ja yksi pieni lapsille), samoin kottikärryt joilla Otto sai aina kyytiä kun kävi äidin vanhempien luona. Viisi tyttärtään Elnan, Elsan, Ellenin, Estridin ja Ethelin (Oton äidin) hän oli valmistanut yhdessä Oton äidinäidin kanssa, joka valitettavasti kuoli ennen Oton syntymää.

Brunte ja Otto olivat samaa mieltä, että Oton isosisko oli juorukello ja pikkusisko oli kakkapyly. He päättivät yhdessä etteivät riitelisi isän kanssa vaikka tämä oli epäoikeudenmukainen, ja uskalsivat jopa ampua rottia isän ilmakiväärillä, vaikka se oli erittäin kiellettyä.

Brunte oli Oton paras kaveri ja sille pystyi puhumaan melkein mistä hyvänsä. Joskus hän leikki että Brunte oli isä, välistä Brunte oli joku tädeistä, toisinaan se hurrinvihaaja joka mottasi häntä turpaan pimeänä marraskuun iltana Johanneksenkirjon puistossa.

Muuten Otolla ei juuri juttukaveria ollutkaan, isä oli kätkeytynyt sotaan, jossa hän pitäisi huolta siitä ettei ryssä tulisi viemään heitä, Oton äiti taas... äiti oli kovin ahdistunut ja hämmentynyt kun hänet oli hylätty aivan yksin kolmen lapsen kanssa kaikiksi kauheiksi sotavuosiksi.

Myöhemmin Otto ajatteli että hänellä oli onnellinen lapsuus.

(kuva)

Kuka sinä olet?

Yksi meistä seitsemästä kahdeksasta miljardista.

Lasketko siihen vain meidät elävät?

Ketkä sitten?

Et siis kuolleita etkä syntymättömiä?

Mitä hyötyä siitä olisi?

Sitä me emme voi tietää.

2.

KIELI ON Oton mikroskooppi ja ajattelun edellytys. Sitä kannattaa jatkuvasti tutkia jollei muusta syystä niin silkasta uteliaisuudesta, jotta saisi tietää ja nähdä omin silmin ja haistaa omin nenin, kuulla omin korvin, koskettaa omalla kielenkärjellä kaikkea mikä liikkuu.

Ilosta antaa nimi kaikelle maan ja taivaan välillä tehdäkseen sen kaiken näkyvämmäksi ja todellisemmaksi.

Saadakseen tietää mitä kätkeytyy suurten litteiden kivien alle, suurten ja pienten valheiden alle, sumutusten, pienten kiiltävien väistöjen ja äkkikatoamisten, pöyhistelijöiden ja latistettujen, fasistien ja anarkistien, keskosten ja satavuotiaiden, näytteille pantujen ja maahan haudattujen, ja kaikkien niiden alle jotka rakastavat itseään enemmän kuin ketään muuta. Joukkomurhaajien ja heidän murhattujen sisariensa ja veljiensä alle.

Järjestelmään rakennetun valehtelun alle.

Otto vaeltaa Helsingissä, lapsuutensa kaupungissa jossa hän asui Johanneksenkirkkoa vastapäätä, viidennessä kerroksessa. Sieltä näkyi kirkkopuistoon ja Johanneksenkentälle, se oli talvella yksityinen luistintrata jonka yksitoikkoinen kovaäänismusiikki, Harry Limen teema elokuvasta Kolmas mies, leimasi hänen lapsuuden muistojaan.

Viidennen kerroksen ikkunasta hän näki myös miten sota saapui ja tuli näkyväksi hänen lapsuudessaan, sadoittain armeijan pyöriä pitkissä riveissä kirkon ulkopuolella, sotilaat

luultavasti kirkossa saamassa siunausta ennen teurastustaan rintamalla.

Harmaat armeijan pyörät oli asetettu pitkiin säännöllisiin riveihin kuin ristit hautuumaalla, hän muisti ajatelleensa.

Otto kulkee lapsuuskotinsa ohi, matkalla kohti merta ja Kaivopuistoa, katsoo sen kerroksen ikkunoita, jossa hän aikoinaan asui ja tuntee miten pelko sodasta joka näyttää taas olevan tulossa tarttuu häneen ja ravistelee koko ruumista ja sielua.

Venäjän sotilaallinen aggressio Krimin niemimaan pakko-liittämisessä ja sen raaka ja salakähmäinen toiminta Itä-Ukrainassa, millä tietenkään ei ole näennäisesti mitään tekemistä sodan kanssa, nostattaa kauhua ja herättää henkiin lapsuuden sodankauhut, tappavat pommit, palavat talot (Otto muistaa varsinkin sen yön kun Neuvostoliiton lähetystö sai osuman ja oli ilmiliekeissä ja riemuitsevat suomalaiset heittelivät joukkoon huonekaluja ja muuta palavaa pannakseen roihuun vauhtia).

Otto yhdistää Vladimir Putinin uhkaavan retoriikan lapsuuden selkeisiin muistikuviin itkevistä ihmisistä ja ujeltavista pommeista ja ruumiin muiston uhasta ja kivusta ja yksinäisyydestä ja autiudesta.

Sodasta on taas tullut läsnäoleva, ei vain jotain mistä lukea lehdistä ja katsella televisioruudusta. Sota on hänen ruumiissaan ja unissaan, vanha voimattomuus ja kauhu ovat miehitäneet hänet.

1940-luvulla ei vielä ollut televisiota, sai käyttää mielikuvi-tusta ja sitä sai kuulla yhtä ja toista. Mutta yleensä julmuudet pysyivät etäisinä. Tuolloin ei saanut nähdä miten pyöveli katkaisi länsimaalaisilta avustustyöntekijöiltä, hoitajilta ja lääkäreiltä pään viidakkoveitsellä. Siltä säästyi, vaikka sellaista varmaan tapahtui tuolloinkin. Nyt on toinen ääni kellossa.

Tsup, kuuluu vain. Tsup. Tsup. Tsup. Tsup.

Otto huomaa että on kadottamaisillaan itsensä hallinnan ja otteen arjestaan, uhka saa hänet elämään uudestaan sotavuodet ja yksinäisyyden odottamattoman vahvasti. Se on naurettavaa. Hän yrittää työntää pois kuvat ja muistot, mutta onnistuu vain hetkeksi, kuvat tulevat kohta takaisin.

Hän muistaa nyt jo kuolleen isänsä, sotavuosina poissaolleen isänsä, tämän totisuuden mutta myös pelottavan läsnäolon, komean asepuvun ja sivuvaunullisen moottoripyörän, hän muistaa miten kaipasi isää.

Mistä nämä hänen vainajansa juuri nyt oikein tulevat, mikseivät ne pysyttele siellä missä ovat, tai missä heidän ainakin pitäisi olla.

Ei-kenenkään valtakunnassa, jossakin tuntemattomassa muodossa ja hahmossa?

Otto uppoutuu kuolemaan ja kuolemiseen joita niin anteliaasti ja tauotta ammennetaan hänelle yhä raemman uutisvälityksen kautta. Kuolema tuntuu tosiaan nykyisin kiinnostavammalta kuin mikään muu. Se on melkein kuin matkakohde, tai sukulainen tai ystävä joka odottaa jossakin jonkin tuolla puolen.

Hän näkee unta haudoista jotka ovat syvät kuin kaipaus, korkeita kuin lintujen taivas. Hän ajattelee kuolemaa kuin edessä olevaa matkaa paikkaan jossa ei ole aiemmin käynyt, autiota maata jonka kulttuuria, tapoja, kieltä hän ei tunne.

Ehkä helvettiä ei lainkaan olekaan?

Hän on jopa tuntevinaan häivähdyksen matkakuumetta, kuten ennen ensimmäistä ulkomaanmatkaa Rotterdamiin, kun hän oli viidentoista ja hänen oli määrä säestää pianolla voimisteluryhmää suurilla nuorisofestivaaleilla. Silloin oli kysymys kullasta ja Brahmsin Unkarilaisista tansseista. Nyt hän ei tiedä laisinkaan mistä on kyse. Poissaoloon on vaikea

eläytyä, tajuta että ei mitään todellakin on ei mitään, ei yhtään mitään.

Ehkä luokaton yhteiskunta lopultakin on jossakin?

Mitä musiikkiin tulee, Otto toivoo että Johann Sebastian Bach, Franz Schubert ja Bill Evans ovat päätyneet samaan paikkaan mihin hän on matkalla. Kun mitään kerran ei voi tietää, Otto ajattelee, saa vapaasti olettaa, fantasioida, unelmoida ja kuvitella mitä hyvänsä.

Miksei tekisi kuten Sigmund Freud ja August Strindberg – kirjoittaisi unikirjan, tanssisi kuolintanssin, soittaisi aavesonaatin, eläisi sellaista elämää kuin se olisi voinut olla, jollei.

Me tiedämme kovin vähän emmekä tiedä kuinka paljosta emme tiedä mitään. Mitä enemmän tiedämme, sitä selkeämmin tajuamme, että emme tiedä juuri mitään kaikesta siitä mistä niin toiveikkaasti yritimme päästä perille.

Esimerkiksi: tuleeko tämä punainen sikarilaatikko merkkiä ”Hofnar vanilla” olemaan jäljellä sitten kun Otto itse ei enää voi nauttia pikkusikarin ihanasta tuoksusta? Tupakointi voi tappaa, lukee tyhjässä punaisessa rasiassa.

Saako siellä edes tupakoida, siellä jossakin? Onko meillä keuhkoja? Onko siellä avattavia ikkunoita? Jos siellä on ilmaa, onko se vähemmän saastunutta kuin täällä? Tuleeko liikenne ilmassa, maalla ja merellä jatkamaan jylinänsä vielä kun Otto on noussut kaikista lentokoneista, junista, busseista, laivoista, autoista, polkupyöriltä ja potkukelkoista? Jääkö jotakin olemaan sitten kun Ottoa ei enää ole?

Onko kaikki olemassa vain siksi että Otto aistii sen?

Hän tajuaa että itse kysymys on lapsellinen ja paljastaa vain ylimielisyyttä ja nöyryyden puutteen. Luultavasti kaikki ihmiset esittävät samoja kysymyksiä ja pohtivat samoja asioita. Otto ei ole ainoa jolla on suuruudenhulluja fantasioita. Se, minkä luulemme olevan salaisinta ja ominta itseämme,

onkin seikka jonka jaamme melkein kaikkien kanssa. Pelot, unelmat ja viha joka tuo iloon väristyksiä ja mustuutta.

Meissä oleva lapsi on luultavasti oikeassa lahjomattomalla tavallaan.

Onko rakkaus jäljellä? (Otto suhtautuu epäillen.) Piteleekö viha meitä ihmisiä otteessaan? Entä mustasukkaisuus? Ystävyyys? Uskonnot? Huumeidenkäyttö? Peliriippuvuus? Jatkuvatko sodat, kansanmurhat, terrorismi, nälkä, kulkutaudit, jalkapallo-ottelut aivan kuten silloin kun Otto vielä oli mukana?

Selvästi sanottuna: kun Otto on poissa, jatkaako maailma kulkuaan täsmälleen kuten silloin kun hän eli ja todistettavasti näki, kuuli ja tunsu, että hän ja kaikki hänen aistinsa todella olivat olemassa näkyvässä fyysisessä maailmassa ja todellisuudessa?

Ei, Otto tajusi, totta puhuen: meidän elämämme tarkoitus on kadota.

Vladimir Putin sanoo että hän pystyisi pyyhkäisemään Suomen olemattomiin kahdessa vuorokaudessa. Ja viittoilee hymyillen ydinaseisiinsa.

(kuva)

Sen tarkoitus, että olemme, on että katoamme.
Me synnymme tyhjästä jotta kasvamme, kehitymme,
ikäännymme, kalkkeudumme, murenemme, meitä
kiillotetaan, hangataan, hiotaan, typistetään, amputoidaan,
kulutetaan, ravistellaan, pannaan riviin, numeroidaan,
DNA-koodataan, punnitaan ja mitataan, läpivalaistaan,
syleillään, liitetään, nielaistaan, kaasutetaan ja sokaistaan
ja sitten myöhemmin meidät työnnetään pois, suljetaan
ulkopuolelle, kidutetaan, pahoinpidellään, kiristetään,
väheksytään, erotetaan, hajotetaan ja me katoamme.
Kun olemme kadonneet meitä ei enää ole, ei edes poissa-
olona eikä kadonneisuutena, eikä kenenkään muistona.
Kaikki mitä muistimme, kuvasimme, tunsimme,
vihasimme, rakastimme ja kaipasimme on kadonnut
kanssamme, olimme täällä vain täyttääksemme täällä
olomme tarkoituksen, joka oli kadota.

3.

ONNEKSI OTOLLA ON tallella ruumiinsa, lihansa (tänä aamuna 90,8 kiloa), joka sumeilematta osoittaa hänelle että vuodet ja vastoinkäymiset ovat jättäneet jälkensä sekä ruumiiseen että psyykeen. Ilman ruumiin antamaa tietoa Otto ei olisi ymmärtänyt ettei enää ollut nuori, ei edes keski-ikäinen mies, vaan kerta kaikkiaan vanha, iäkäs seniori, toisin sanoen ukonkäppänä tai äijänpiru – eikös joku huutanutkin näin eräänä iltana hautuumaalla, vai oliko sekin vain unta?

Pahuksen kakarat pojanklopit rääväsuut ikärasistit odottakaa vain!

Mitä muka?

Otto käyttää mieluummin sanaa psyyke kuin sanaa sielu, jonka ovat kuluttaneet ja pahoinpidelleet varsinkin ne, jotka lausuvat sanan hiukan henkeään pidätellen ja juhlavasti kuin korostaakseen sanan haurautta, tutkimattomuutta ja hengellisyyttä. Miksei minulla ole juuri taipumusta uskonnollisuuteen, pohtii Otto, joka kuvittelee että usko Jumalaan lieventäisi kuolemankauhua, tai ainakin kauhua itse kuolemista kohtaan, terminaalivaihetta, ”maurin viimeistä huokausta”*.

Hän heräsi aamuyöllä säntäiltyään koko yön keväisessä maisemassa ja juostuaan tai ikään kuin liidettyään halki lapsuutensa puistojen ja kujien, tuntematta väsymystä, mikä toi mieleen pikemminkin leijumisen tai vesikävelyn ilmassa kuin juoksemisen. Leijuessaan hän muuttui kevyeksi ja vahvaksi.

Kun Otto vihdoin pääsi lapsuuskotiin (tai talolle joka muistutti vanhempien taloa) ja heräsi, hän tunsi vasemmassa pohkeessa kovaa kipua, kouristus oli niin kiivas ettei hän pystynyt makaamaan hiljaa paikallaan muttei myöskään liikuttamaan jalkaa. Hän tulkitsi nämä aamuöisin toistuvat suonenedot jonkinlaiseksi valmistavaksi harjoitteluksi tulevaa lopullista rigor mortis -jäykistymistä varten (hän kuuli edelleenkin äidin jankuttavan magnesiumin merkityksestä vaikka äiti itse oli jo aikoja sitten lahonnut lämpöenergiaksi).

Tietääkö muuten kukaan miltä tuntuu kun ikääntynyt mies herää voimakas kipu nivusissa, rakko halkeamaisillaan, mutta kivuista ja sietämättömästä pissahädästä huolimatta esiin ei ilmaannu pisaraakaan virtsaa, vaikka suihku ja vesihana kohisevat vieressä hänen seisoessaan janoisena ja räjähtämäsillään niin lähellä mutta silti kaikkien vesiputousten ulottumattomissa? Tuollaisina hetkinä Otto toivoisi olevansa joku muu.

Ja kun päivystävä lääkäri (nuori nainen, aika seksikäs) siten parin tunnin kidutuksen, niin kutsutun paradoksaalisen rakontäytön jälkeen, saapuu saadakseen kanyyleineen ja suurine ruiskuineen pissan tulemaan, kovin moni ei tahtoisi olla Oton alas lasketuissa housuissa. Ja juuri kun nuori naislääkäri on aikeissa painaa kanyylinsä (ai ai ai!) Oton virtsaputkeen, juuri silloin kuin uhmakkaana vastalauseena virtsa ryöpsähtää kuohuvan kellanruskeana kuin Guinnessin stout, ikiaikaisen vahvana ja päättymättömänä virtana. Niagara! Otto huudahtaa. Niagara! Hän on tietysti jo maksanut kaksisataaviisikymmentä euroa palveluksesta jota ei tarvittukaan. Pettymyksen sekaista huojennusta. Se että ei halkea on suuri nautinto. Ja nuori lääkäri pakenee Niken asusteissa.

Otto nukkuu oikealla kyljellään minimoidakseen sydämenjyskytyksen, dunk du-dunk dunk, joka kuin huumautunut

rumpali estää häntä nukahtamasta, sillä eihän hän voi olla varma että jyskytys jatkuisi jos hän kuitenkin nukahtaisi, siksi että on vaara että rumpali voi milloin tahansa lopettaa koko rummutuksensa. Hän tietää mitä merkitsee jos jyskytystä ei enää kuulu. Otto ei halua kuolla, ei vielä, ei edes unessa. Rakkaudella muistaen? Ja kuolinilmoituksen ”Elät muistossa juuri sellaisena kuin olit” (Oton maun mukaan sarkasmia).

Nykyisin hän nukkuu mieluiten yksin sekä valo palaen että radio soiden. Hän kuvittelee (luulee tietävänsä) että valtasalta sinfoninen musiikki, Beethoven, Schubert, Brahms, Mahler, Sibelius, Nielsen, Tšhaikovski, Bartok, Lindberg, Klami, Hakola, Saariaho, Wännikoski, Salonen, Kaipainen ynnä muut, joita soitetaan yökaudet valtiollisella radiokanavalla, kykenee tunkeutumaan hänen uniinsa joista tulee eloisampia, hilpeämpiä ja myös eroottisempia (lihallisempia). Öinen elämä on siten helpompi kestää (niin kutsutut märät unet, öiset siemensyöksyt ja tahmat yöpuvun housuissa ovat vuosien myötä lakanneet, helpotukseksi mutta pakko vastahakoisesti myöntää, myös hiukan kaipaavasti). Unessa kaikki on puhdasta, vailla jälkilaskuja, tartuntavaaraa tai elatusvaatimuksia, vailla vastuuta ja ennen kaikkea vailla elinikäistä sopimusta ja moraalista katumusta.

Pahuus, kyllästys, pahansuopuus, välinpitämättömyys, katkeruus, kostonhalu, raivo ja murhanhimo saapuvat sitten hisuksiin (kuin aamen kirkossa) kun Otto on irtautunut unen siivistä ja toteaa että kipeät jalat, pingottunut maha, harhailevat ajatukset ja lähimuistin puute ovat yhtä läsnäolevia kuin edellisiltana, ennen kuin hän vajosi unen kaivoon.

Mikä muuten oli sen ihanan naisen nimi johon hänellä oli intohimoinen suhde, sen naisen jolla oli lumoavan pehmeä kieli ja ahnas syli, silloin 70-luvulla? Vai oliko se 80-luvulla? Linda? Lillemor? Laila? Ludmila? Otto on jo unohtanut hä-

nen nimensä (mutta ei hänen kosketustaan), hänen pitäisi hävetä ja joutua nurkkaan.

Oton kyky tuntea häpeää on heikko eikä hän häpeä edes sitä.

Ruumiin kepeys, joka on kantanut hänet halki yön uni-maratonin, vaihtuu herätessä tavallisiksi ja latteiksi kivuiksi jaloissa, hartioissa ja lonkissa. Kun Otto on istunut tovin vuoteen laidalla ja yrittää sitten nousta, hän huomaa että pahat voimat paikkaavat hänet lattiaan. Painovoima. Tosin luita ei ole murtunut, vain vasen kankku on saanut lievän tällin, mutta nouseminen osoittautuu mahdottomaksi. Ika-roskin mäiskähti mereen – mistä nämä tällaiset kaukaahaetut vertaukset tulevat, Otto miettii kontatessaan Gregor Samsan lailla kylppärin valkoisilla kaakeleilla.

Hän kutsuu palvelijaansa kunnes muistaa, ettei hänellä ole eikä ole koskaan ollutkaan palvelijaa, paitsi unessa. Hän kutsuu asuinkumppaniaan mutta muistaa että tämä on New Delhissa opiskelemassa buddhismia ja joogaa. Jalat eivät kannu, Otto pyörähtää pari kierrosta (kuin hylje, hän toteaa) ja onnistuu kohottautumaan kylpyammeen laidan avulla, huojahtelee sitten kylppärin peilin edessä ja näkee haamunsa. Se on lilahtava ja silmät ovat kuolleet, tukka sojottaa. Tällainen minusta siis tuli, minusta joka en suurin surminenkaan halunnut näyttää isältä, Otto ajattelee. Hän iskee vasenta silmää isälle joka vastaa silmäniskuun oikeallaan.

Kun Otto on saanut suolensa ja rakkonsa tyhjiksi, harjannut hampaat ja ontunut portaat alas pikku keittiöön, hän avaa aamuradion, suomenkielisen YLE ykkösen, vetää kengät jalkaan ja takin ylle ja kävelee saippuanliukasta pihapolkua postilaatikolle hakemaan ison suomenkielisen ja ruotsinkielisen päivälehdten (perjantaisin myös vasemmiston *Viikkolehden*). Hän liukastelee takaisin sisään, hengästynee-

nä mutta vahingoittumattomana, kuumentaa vettä keittimessä, panee paperisuodattimeen tuhdin määrän Pauligin tummaksipaahdettua suodatinkahvia. Veden kiehadettua hän valmistaa varovasti ison kupillisen. Se tuoksuu lohdulta ja huomiselta ja Otto alkaa leppyä raskasmielisyydelleen ja särkevälle ruholleen.

Hän seisauttaa kun kohtaa jääkaapissa emmentaljuuston yllättyneen katseen; samalla hetkellä naispuolinen teologi puhuu Jeesuksesta, joka uusimman maanpäällisen viestintuojansa kautta, uuden argentiinalaisen paavi Franciscuksen kautta, aikoo keskittää ponnistuksensa auttaakseen ja tukeakseen kaikkia maailman köyhiä, puutteenalaisia, sairaita, laiminlyötyjä ja eri tavoin rääkättyjä ja kidutettuja ihmisiä. Mutta ehkäisyvälineitä nämä eivät saa käyttää, ikuisen kadotuksen uhalla, sanoo Jumalan edustaja maan päällä. Heidän tulee kuolla miljoonittain aidsiin, jäädä lääkkeiden ulottumattomiin, sillä ne ovat heille liian arvokkaita, patentilla suojattuja, varattuja niille joiden elämällä näyttää vielä olevan jotain arvoa yhteiskunnalle.

Oton on sentään myönnettävä että paavi Franciscus, monista edeltäjistään poiketen, on todella yrittänyt täyttää lupauksensa ja radikaaleilla lausunnoillaan ja matkoillaan valannut toivoa moniin köyhiin ja sorrettuihin kautta maailman.

Miten Otto ja muut aikalaiset yleensä selviävät kaikesta tästä kauhistuttavasta tiedosta, kaikista kuvaamattoman julmista ja sadistisista uutisista joilla radio, televisio, netti, lehdet ja aikakauslehdet pommittavat häntä ja meitä kaikkia? Aamuvarkaisesta iltamyöhään. Miten ylipäätänsä voi jatkaa elämäänsä maailmassa joka on näin täynnä pahuutta ja pahoja tekoja, näin petosten, salaliittojen, väijynnän ja ansojen kyllästämä?

Otto ajattelee sitä kahdeksanvuotiasta Eerika-tyttöä, jonka isä ja äitipuoli kiduttivat kuoliaaksi, jota he rääkkäsivät järjes-

telmällisesti päivän toisensa jälkeen, viikon toisensa jälkeen, kuukauden toisensa jälkeen, kärvensivät savukkeilla, löivät, potkivat, pakottivat ulos pakkaseen, sitoivat vuoteeseen, teip-
pasivat päästä jalkoihin niin ettei hän kyennyt edes huuta-
maan, lopulta ei edes hengittämään ja viimein tukehtui, sa-
malla kun isä ja äitipuoli videoivat pahoinpitelyä ja kidutusta.
Jos Jumala on, niin missä hän oli tuolloin? Ja missä kaikki
sosiaalitantat olivat – ehkä yhteistyöpalaverissa?

Onko muita tapoja pysyä hengissä, olla tulematta hulluksi,
kuin sulkea kaikki luukut, ummistaa korvat, liimata silmät
umpeen, irrottaa pistokkeet, paiskata kaikki tietokoneet,
kännykät ja iPadit sinne missä pippuri kasvaa, lopettaa leh-
tien ja aikakauslehtien tilaaminen, lukita kaikki ovet, vetää
vanhan loimen ylleen, ottaa kourallinen unitabletteja ja vai-
pua talviuneen?

Kahvi on valmista, hän tuntee aamuilon tuoksun, kaataa
sekaan pari tippaa hylamaitoa ja siemailee varovasti juomaa
joka on yhä kuumaa ja höyryävää. Hän työntää pari veh-
näviipaletta paahtimeen, levittää sitten Oivariinia kullanus-
keille viipaleille jotka peittää kinkulla ja juustolla. Pistee-
ksi i:n päälle viipale luomutomaattia ja sitten hän vetäytyy
aamiaisineen ja lehtineen yläkerran vuoteeseen. Ja aloittaa
aamulehtien luvun urheilulla, mieliharrasteellaan lapsuudes-
ta lähtien.

Lukiessaan Otto huomaa miten hämmentyneeksi on tullut,
miten vähän oikeastaan ymmärtää lukemastaan. Onko maa-
ilmassa lainkaan järjestystä ja oikeudenmukaisuutta? Onko
koskaan ollut? Lehden aukeamalla on kuvia niistä amerikka-
laisista johtomiehistä jotka päättivät hyökätä Irakiin, vedoten
”varmoin tietoihin” siitä että Irakilla oli ydinaseita, kemial-
lisia aseita ja biologisia myrkkyyä jotka kuulemma uhkasivat
USA:ta. Kyseessä oli tavan mukaan öljy jota tavoiteltiin. Sekä

rajoittamattomasta vallasta alueella. Otto muistaa suoran televisiolähetyksen YK:n turvallisuusneuvostosta, missä Colin Powell väärennetyin kartoin ja valokuvoin todisti että Saddam Hussein piilotteli ohjuksiaan ja ydinaseitaan vuoreen rakennetuissa bunkkereissa. USA halusi tehdä tilaa uusille edistyneille aseille ja syrjäyttää niitä joilla irakilaisia tapettiin. George W. Bush, David Rumsfeld, Dick Cheney, Colin Powell ja CIA-päällikkö George Tenet (kaikki komeasti lehtikuvissa näyttillä) ovat suoraan syyllisiä ja vastuullisia hyökkäykseen ja Irakin miehitykseen vuonna 2004, minkä on laskettu maksaneen vähintään kahdensadantuhannen irakilaisen hengen. Lisäksi viidentuhannen amerikkalaisen sotilaan.

Kaikki nämä sotarikolliset pitäisi oikeuden mukaan panna vastuuseen rikoksistaan (kansanmurha, rikos ihmisyyttä vastaan, vankien kidutus jne.) Haagin sotatuomioistuimeen, mitä muun muassa eteläafrikkalainen piispa Desmond Tutu on vaatinut. Mutta rikolliset elävät verrattoman hyvin voivina, varakkaina ja arvostettuina tänäkin päivänä.

Samat amerikkalaiset päättäjät jotka nyt piehtaroiivat sellaisissa sanoissa kuin ”demokratia”, ”itsemääräämisoikeus” ja ”kansallinen suvereniteetti”, kun kommentoivat Krimin niemimaan ja Itä-Ukrainan kuohuttavaa pakkoliittämistä Venäjään, ovat ilmeisesti täysin torjuneet mielestään sen mihin itse äskettäin syyllistyivät.

Ensimmäiset tulevat siis ensimmäisiksi?

Oton päätä särkee ja hän tuntee miten raivo yltyy. Hän mittaa verenpainensa ja kuten arvata saattaa, se on syöksähtänyt korkeuksiin, systolinen paine 185 ja diastolinen 105. Syke on 110. Jos satatuhatta suomalaista sattuu juuri nyt lukemaan samaa artikkelia ja näkemään samat itsetyytyväiset rikollisnaamat, on luultavaa että kuolemantapausten luku nousee vähintään muutamalla kymmenellä.

Infarkti, aivoverenvuoto – meidän hiljainen tapamme tehdä vallankumousta.

Aamu-uutiset ovat ohi ja Schubertin Morgenlied tulvii radiosta kuin parantava sielun balsami. Älä ajattele, Otto miettii, älä kiihdy, älä kiduta itseäsi sellaisella johon ei voi vaikuttaa ja jota ei voi muuttaa. Älä tunne mitään. Ajattele jotain muuta. Rauha rauha. Kesken Schuberthuminan Otto poistuu valvekahuistaan, nukahtaa ja nukkuu unia näkemättä kunnes kello radiossa lyö kaksitoista. Nyt kuhnailu saa loppua, äkkiä pystyyn, hampaiden harjaus, housut jalkaan, mihin piruun hän aamulla jätti kengät. Kännykän? Lompakon? Liesi pois päältä. Matkaan nyt, Oton on määrä pitää luento ikääntymisestä, kuolemasta ja kuolinavusta parillekymmenelle vielä häntäkin vanhemmalle ihmiselle lähistön palvelutalossa.

Hän aloittaa kertomalla heille miten ihanaa on ikääntyä ja tulla vanhaksi. Kun muuan ikivanha rouva vastustaa äänekäästi, Oton vastaus on yksinkertainen: muista vaihtoehto!

Otto tietää kuolevansa.

Ehkei huomenna, mutta varsin pian. Jo pienenä hän sai kuulla, että hänellä on vilkas mielikuvitus, ja nyt, kokonaista ihmisikää myöhemmin, hänellä on runsaasti aikaa ajatella.

Otto ajattelee lapsuutta joka oli onnellinen (vai oliko?), vanhenevaa ruumista ja Putinin häpeällisesti masinoimaa Krimin pakkoliitosta. Hän näkee eroottisia unia, haaveilee, ja esiin putkahtaa muistoja menneestä; vanhemmista, varsinkin isästä, joka oli pitkään varsin pelottava mutta jonka kanssa hän ehti tehdä sovinnon, ajasta poliitikkona ja ystäivistä, jotka poistuvat hurjaa vauhtia.

Saamme tietää millaista tuonpuoleisessa on, sillä lopuksi Otto käy läpi sydänleikkauksen ja kuolee nukutuksen aikana. Tai luulee kuolevansa. Hänestä on uskomattoman ihanaa olla kuollut. Mutta yhtä ihanaa on herätä henkiin ja nähdä lapsenlapset hyppelemässä sängyn ympärillä.

ISBN 9789510420645

9 789510 420645

84.2

wsoy.fi